

Tidsskriftet
DEN NORSKE LEGEFORENING

Dødshjelpsdebatten i Legeforeningen

DEBATT

SVEIN AARSETH

svein.aarseth@legeforeningen.no

Svein Aarseth er spesialist i allmennmedisin og i arbeidsmedisin og leder i Rådet for legeetikk. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

ANNE-KARIN RIME

Anne-Karin Rime er president i Legeforeningen.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Legeforeningen ønsker debatten om dødshjelp velkommen, også i våre demokratisk valgte organer. Det er der endringer kan vedtas.

Blomkvist og medforfattere mener at Den norske legeforening bør representere medlemmenes syn på dødshjelp og gjenspeile at det er forskjellige syn på dette blant medlemmene (1). De skriver at «motstandere i innflytelsesrike posisjoner overdøver en betydelig andel kolleger som tenker annerledes», eksemplifisert ved Siri Brelin og Morten Horn.

Det stemmer ikke med vårt inntrykk. I Tidsskriftet er det for eksempel publisert flere artikler om dødshjelp, og begge synspunkter er representert. Blomkvist har også tidligere skrevet om emnet i Tidsskriftet (2). Blomkvist og medforfattere hevder videre at «Legeforeningens klare støtte til et totalforbud» motvirker åpenhet og debatt. Dette er uriktig. Legeforeningen har hatt flere viktige debatter om temaet, senest på landsstyremøtene i 2014, 2015 og 2021.

Demokratiske prosesser

Legeforeningen lytter til medlemmene, og styrende dokumenter som prinsipp- og arbeidsprogram, etiske regler for leger og reglement for Rådet for legeetikk vedtas av foreningens landsstyre. Men, på samme måte som i politikken, skapes standpunktene etter demokratiske prosesser i Legeforeningens mange organer: yrkesforeninger, fagmedisinske foreninger og lokalforeninger. Landsstyret i Legeforeningen fatter så endelige vedtak.

«Endringene som ble vedtatt i 2021, og som resulterte i nåværende ordlyd, ble enstemmig vedtatt»

Landsstyret oppnevner medlemmer til Rådet for legeetikk, vedtar reglement for Rådet for legeetikk og Legeforeningens etiske regler. Av reglementet framgår det at «Rådet for legeetikk er Den norske legeforenings sakkyndige organ i legeetiske spørsmål. Rådets hovedoppgave er å utrede prinsipielle medisinsketiske og legeetiske spørsmål. Rådet skal rådgive foreningens sentrale organer og medlemmer, samt delta i samfunnsdebatten om medisinsketiske og legeetiske spørsmål» (3).

Paragraf 5 i etiske regler omhandler dødshjelp (4). Endringer i bestemmelsen har vært diskutert på landsstyremøtene i 2014, 2015 og i 2021. Initiativ til justeringer og debatt om bestemmelsen har kommet fra Rådet for legeetikk. Endringsforslagene har vært på omfattende høring i organisasjonen, drøftet i sentralstyret og på landsstyremøtet. Endringene som ble vedtatt i 2021, og som resulterte i nåværende ordlyd, ble enstemmig vedtatt. Rådet for legeetikk vurderte det som naturlig å informere om og omtale disse endringene, og artikkelen om dette ble forfattet av Horn og Brelvi (5).

Det nøytrale standpunkt

Blomkvist og medforfattere viser bl.a. til at legeforeningene både i Tyskland og Canada har inntatt en mer «nøytral posisjon» (6). I begge disse landene har landets øverste domstol åpnet for muligheten for dødshjelp. På denne bakgrunn har man i Tyskland tatt bort formuleringen som forbyr legeassistert selvmord, men eutanasi er fortsatt ikke lov.

«De som ønsker å debattere behovet for endringer, må løfte debatten inn i Legeforeningens demokratisk valgte organer»

At flere land tillater dødshjelp, er også bakgrunnen for at Verdens legeforening (WMA) har en mykere formulering enn tidligere. Standpunktet er likevel tydelig (7). Det vil være krevende, men ikke umulig, for en forening å ha formuleringer som sier at det å utføre oppgaver som er lovlige og som utføres etter pasientens uttrykte vilje, bryter med yrkesetikken. Men, da Californias legeforening i 2015 vedtok et nøytralt standpunkt, ble dette oppfattet som at legene ikke lenger var motstandere av dødshjelp (8).

Medisinskfaglig problemstilling

Blomkvist og medforfattere mener spørsmålet om dødshjelp er mer et etisk og politisk enn et medisinskfaglig spørsmål. Det er vi uenige i. I de landene som har lover som tillater former for dødshjelp, er det legene som avgjør om personen skal få dødshjelp ut fra gitte kriterier. Det er legene som yter dødshjelpen, det gjelder både eutanasi og legeassistert selvmord. Hvis det er tvil om dødshjelpen ble gitt etter de vedtatte kriteriene, blir leger involvert i denne vurderingen.

Vi ønsker en debatt om dødshjelp velkommen. Temaet er viktig. De som ønsker å debattere behovet for endringer, må løfte debatten inn i Legeforeningens demokratisk valgte organer. Da sikrer vi en god og representativ debatt om et vanskelig tema.

REFERENCES

1. Blomkvist AW, Zadig P, Schei E et al. Legeforeningen bør representere medlemmenes syn på dødshjelp. Tidsskr Nor Legeforen 2022; 142. doi: 10.4045/tidsskr.22.0199. [PubMed][CrossRef]

2. Blomkvist AW, Zadig P. Står legeeden i veien for dødshjelp? Tidsskr Nor Legeforen 2018; 138. doi: 10.4045/tidsskr.18.0392. [PubMed][CrossRef]
3. Reglement for Rådet for legeetikk. <https://legeforeningen.no/Om-Legeforeningen/Organisasjonen/Rad-og-utvalg/Organisasjonspolitiske-utvalg/etikk/reglement-for-radet-for-legeetikk/> Lest 10.5.2022.
4. Etiske regler for leger. <https://www.legeforeningen.no/om-oss/Styrende-dokumenter/legeforeningens-lover-og-andre-organisatoriske-regler/etiske-regler-for-leger/> Lest 10.5.2022.
5. Horn MA, Brelin S. Legeforeningen bør fortsatt si nei til dødshjelp. Tidsskr Nor Legeforen 2021; 141. doi: 10.4045/tidsskr.21.0658. [PubMed][CrossRef]
6. (Muster-)Berufsordnung für die in Deutschland tätigen Ärztinnen und Ärzte. https://www.bundesaerztekammer.de/fileadmin/user_upload/downloads/pdf-Ordner/Recht/_Bek_BAEK_MBO-AE_Online_final.pdf Lest 10.5.2022.
7. World Medical Association. WMA Declaration on Euthanasia and physician-assisted suicide. <https://www.wma.net/policies-post/declaration-on-euthanasia-and-physician-assisted-suicide/> Lest 10.5.2022.
8. Lupkin S. California Medical Association Changes Aid-in-Dying Position. <https://abcnews.go.com/Health/california-medical-association-aid-dying-position/story?id=31172740> Lest 10.5.2022.

Publisert: 20. mai 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.0345

Mottatt 5.5.2022, godkjent 16.5.2022.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2022. Lastet ned fra tidsskriftet.no 17. august 2022.